

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه‌ی خواهران

مدرسه علمیه الزهراء (سلام الله علیها) شهرستان شوش دانیال (علیه السلام)

عنوان تحقیق

نقش والدین در ترویج ازدواج جوانان

استاد راهنما

سعیده منصوری راد

پژوهشگران

زهرا بخاط ، رضوان بساک ،

سکینه زربگوش عمله

سال ۹۶ - ۱۳۹۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تحقیق حاضر با عنوان « قش والدین در ترویج ازدواج جوانان » در پی پاسخ به این سؤال است که آیا والدین در ترویج جوانان به ازدواج نقشی دارند؟؛ که از سه فصل تشکیل شده است که روش تحقیق آن عبارتند از توصیفی، تحلیلی و جمعآوری مطالب به روش کتابخانه‌ای میباشد.

خانواده ها باید در بستر مشترکات مهمی که با هم دارند تصمیم به پیوند ازدواج فرزندانشان بگیرند. اما گاهی اوقات پسر یا دختر نسبت به هم علاقه عاطفی پیدا می کنند و ازدواج خود را بی نیاز از مشورت و هماهنگی با خانواده ها می دانند، آن ها اغلب خارج از چارچوب خانواده عمل می کنند و وارد فرآیند چانه زنی می شوند و تصمیم خود را برای ازدواج با یک فرد خاص اعلام و برخاسته خود پافشاری می کنند . پیشنهاد می شود که مسئولینی و مشاورانی که با جوانان ارتباط بیشتری دارند به این نکته توجه بیشتر کنند .

۶.....	مقدمه.....
۷.....	فصل اول کلیات.....
۸	۱-۱ اهمیت و ضرورت پژوهش
۸	۲-۱ پیشینه ازدواج
۹	۳-۱ فرضیه های تحقیق
۹	۴-۱ اهداف و دستاوردها
۹	۵-۱ سوالات
۱۰	فصل دوم مفهوم شناسی
۱۱	۱-۲ معنای لغوی و اصلاحی ازدواج
۱۱	۲-۲ تعرف و جایگاه ازدواج
۱۳	۳-۲ کاهش ازدواج یک معضل اجتماعی
۱۴	۴-۲ فرهنگ های متفاوت
۱۵	۵-۲ اصالت خانوادگی
۱۵	۶-۲ عواقب ازدواج پنهانی
۱۷	فصل سوم عوامل و راه کارها

۱-۳ وظایف والدین در امر ازدواج	۱۸
۲-۳ مرز نظردهی والدین برای ازدواج فرزندان	۱۸
۳-۳ نبود اجبار به ازدواج جوانان از طرف والدین	۲۰
۴-۳ درک شرایط ازدواج فرزند از سوی خانواده	۲۱
۵-۳ نکات قابل توجه والدین برای ازدواج فرزندانیشان	۲۱
۶-۳ نقش خانواده در تحکیم بنیاد زناشویی	۲۲
۷-۳ ازدواج جوانان به صورت ترکیبی از شیوه سنتی و امروزی	۲۳
نتیجه گیری	۲۴
فهرست منابع	۲۵

همچنین هر گونه اجباری در امر ازدواج، چه بر سر اصل ازدواج و چه بر سر انتخاب فرد، قطعاً باعث می‌شود تا آن فرزند دچار چالش شده و اگر ازدواجی هم صورت گیرد، یک روزی یا یک جایی از مسیر اصلی خود منحرف شده و به بن بست می‌رسد. اصرار والدین به ازدواج فرزندان، خود منجر به ازدواج‌های نامناسب شده که زندگی‌های زناشویی را با تعارضات فراوان روبرو می‌سازد^{۲۰}، و این تضادها به ایجاد خشونت علیه کودکان می‌انجامد^{۲۱} و همچنین اصرار والدین موجب نارضایتی زناشویی شده و این عامل بر میزان خشونت عاطفی و فیزیکی علیه همسران تاثیر دارد^{۲۲}. افرادی که در خانواده مورد سوء رفتار والدین واقع شده‌اند در زندگی خود نیز به احتمال زیاد به این تجربه باز می‌گردند^{۲۳}. ازدواج‌هایی که به دلیل اصرار والدین صورت می‌گیرد اغلب موجب ناسازگاری زوجین شده و این امر سبب می‌شود زوج‌های ناسازگار در برداشت خود از منظور و هدف طرف مقابل بصورت منفی عمل کنند.

۳-۴ درک شرایط ازدواج فرزند از سوی خانواده

برخی از والدین با موضوع ازدواج فرزندانشان برخوردی دیکتاتوری دارند و حرف، حرف خودشان است و می‌خواهند خواسته‌ها و عقاید خود را در ازدواج به فرزندان خود تحمیل کنند، که این روشی بسیار غلط است و در بسیاری مواقع یا فرزند را از ازدواج باز می‌دارد و یا که اگر ازدواجی صورت بگیرد منجر به طلاق و جدایی می‌شود. توجه به حرف‌های فرزندان در آستانه ازدواج و درک شرایط آن‌ها از سوی والدین بسیار مهم است والدین باید دلایل عقلانی، منطقی و احساسی فرزندان را شنیده و اگر نیاز به راهنمایی داشتند آن‌ها را کمک کنند. از مهم‌ترین و آرام‌بخش‌ترین نکات که به یک ازدواج موفق منجر می‌شود، آرامش دادن والدین با خوب گوش دادن به سخنان فرزندان در مسیر ازدواج است تا اگر فرزندان راه نادرستی را انتخاب کردند بتوانند با آرامش او را راهنمایی و به مسیر درست هدایت کنند.

۳-۵ نکات قابل توجه والدین برای ازدواج فرزندانشان^{۲۴}

۱- تربیت درست فرزندان در سنین قبل از بلوغ: مخالفت بسیاری از والدین نسبت به ازدواج فرزند در اکثر موارد مخالفت با اصل ازدواج آنان نیست، بلکه دلیل مخالفت آنان غالباً به این مسئله بازگشت دارد که آن‌ها هنوز مهيای پذیرش مسئولیت یک زندگی مشترک نیستند و مهارت‌های لازم برای حل مسائل و مشکلات زندگیشان را ندارند. ما هم به طور نسبی این مسئله را قبول داریم

²⁰ منظمی تبار، جواد، آسیب‌شناسی فرهنگی و اجتماعی نظام خانواده تهران

²¹ چلبی، مسعود و رسولی‌زاده‌ا قدم، صمد، آثار نظم و تضاد خانواده بر خشونت علیه کودکان

²² همتی، رضا، عوامل موثر بر خشونت مردان علیه زنان فصلنامه رفاه اجتماعی ۱۳۳

²³ حق دوست اسکوئی، فاطمه و همکاران، بررسی مشخصات زوجین و ارتباط آن با نوع و شدت همسر آزاری در زنان مراجعه کننده به دادگاه‌ها

²⁴ حاج اسماعیل، امیرحسین و مخبریان، محمد، مقاله با موضوع بررسی نقش خانواده در ازدواج فرزندان

که فردی که توانمندی لازم برای اداره یک زندگی را ندارد، مجاز به شروع یک زندگی مشترک نیست و اسلام نیز بر این مسئله صحه می‌گذارد. اما در این قسمت، می‌توان این سوال را مطرح کرد که چرا فرزندان علی‌رغم اینکه نیاز به ازدواج را در خود احساس می‌کنند ولی به توانمندی‌های لازم برای اداره یک زندگی مشترک دست نیافته‌اند و گاهی بین این دو، سال‌های زیادی فاصله می‌افتد؟ جواب این سوال کاملاً مشخص است؛ بر خلاف زمان‌های گذشته تربیت والدین در سنین قبل از بلوغ به گونه‌ای نبوده که آن‌ها را برای پذیرش زندگی در سنین اولیه بلوغ که نیاز شدید به جنس مخالف را در خود احساس می‌کنند مهیا سازد. والدینی که هیچ‌گونه مسئولیتی را به فرزندان خود محول نکرده‌اند و یا نگذاشته‌اند که آنان در حد توان خود با مشکلات روبرو شوند و خود راه حلی برای آن بیابند قطعاً در مسئله ازدواج و تأمین این نیاز به مشکل خواهد خورد.

۲- ایده‌آل‌گرا بودن والدین: گاهی والدینی که خود در برپایی زندگی مشترکشان متحمل سختی‌های زیادی خصوصاً در سال‌های اولیه زندگی شده‌اند، با وجود اینکه فرزندی مسئولیت‌پذیر تربیت کرده‌اند که به راحتی کمر زیر بار مشکلات زندگی خم نمی‌کند، از سر دلسوزی حاضر نیستند که او هم با شروع زندگی مشترکش با این مشکلات روبرو شود، جریان ازدواج او را به زمانی موکول می‌کنند که فرزند با تلاش خود همه شرایط یک زندگی ایده‌آل را فراهم کرده باشد و به موقعیت باثباتی دست پیدا کرده باشد، غافل از اینکه تا فراهم شدن آن موقعیت سال‌های زیادی از زمان اولیه نیاز به ازدواج او گذشته است و در بعضی مواقع این گونه افراد با وجود داشتن موقعیت ممتاز حاضر به تشکیل خانواده نیستند و آن شور و شوق را در خود احساس نمی‌کنند.

۳- بدبینی‌های والدین: همان‌گونه که خود شما کامل و بی‌عیب نیستید، طرفی که برای فرزندتان به خواستگاریش رفته‌اید یا به خواستگاری فرزند شما آمده است نیز ممکن است نقاط ضعفی داشته باشد. والدین به عنوان دیده‌بان اصلی و رصدکننده دقیق جریان ازدواج باید نسبت به نواقص غیراساسی و غیرحیاتی تا حدودی چشم‌پوشی کنند و از خوب و بد کردن‌های بی‌پایه و اساس خودداری کنند و فرزند خود را با آرامش وارد این میدان کنند و خود به عنوان حامی آگاه و بصیر از او پشتیبانی نمایند.

۳-۶ نقش خانواده در تحکیم بنیاد زناشویی^{۲۵}

خانواده عروس و داماد چنانکه در اصل انتخاب همسر نقش مهمی داشتند، در تحکیم بنیاد زناشویی نیز می‌توانند نقش مهم را ایفا کنند، به‌طوری که خانواده عروس و داماد را می‌توان پشتوانه ازدواج محسوب کرد. عروس و داماد در آغاز زندگی غالباً از آیین ظریف همسررداری بی‌اطلاع هستند و چون ناآزموده و کم‌اطلاع هستند، دوران آغاز ازدواج دوران بسیار حساس و خطرناکی است، در این دوران زن و مرد در صدد شناخت یکدیگر و غالباً خواهان یک نوع سلطه‌جویی هستند که گاهی بنیاد ازدواج را در معرض خطر قرار می‌دهد و به همین جهت به یک مشاور عاقل و با تجربه و خیراندیش نیاز دارند و بهترین افرادی که می‌توانند

حاج اسماعیل، امیرحسین و مخبریان، محمد، مقاله با موضوع بررسی نقش خانواده در ازدواج فرزندان^{۲۵}

این نقش مهم را ایفا نمایند خانواده عروس و داماد هستند. تحقیقات نشان می‌دهد مهارت های ارتباطی و راهبردهای حل مسئله‌ای که فرزندان در خانواده می‌آموزند بر سازگاری آن‌ها با همسر خود تاثیر دارد و اغلب این افراد ازدواج‌های موفق تری برخوردارند .

۳-۷ ازدواج جوانان به صورت ترکیبی از شیوه سنتی و امروزی^{۲۶}

فرید فدایی اظهار کرد: کشور ما در حال گذر از جامعه سنتی به صنعتی و مدرن است و این گذر منجر به تغییراتی در سبک زندگی فردی و اجتماعی، تغییر نگرش در خانواده‌ها و سبک ازدواج جوانان شده است . به طور سنتی خانواده‌ها برای ازدواج فرزندان خود نکاتی را در نظر می‌گیرند که این نکات حاصل تجربه‌های آنها بوده است و در این سبک سنتی، خانواده‌ها اصول و هنجارهای یکدیگر را می‌سنجند و بعد از نظر خواهی از دختر و پسر ازدواج صورت می‌گیرد . در ازدواج های امروزی خانواده‌ها به دختر و پسر فرصت بیشتری برای شناخت می‌دهند و در مدت زمان طولانی تصمیم گیری انجام می‌شود .

ازدواج‌های سنتی در مقایسه با ازدواج های امروزی به لحاظ توجه به هنجارها و قوانین خانواده‌ها، ازدواج با ثبات و امن تری است اما در این گونه ازدواج‌ها به برخی از ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های رفتاری فرد کمتر توجه می‌شود، در نتیجه به نظر می‌رسد که در ازدواج‌های امروزی که ترکیبی از ازدواج سنتی با شیوه نوین است ثمره بهتری داشته چرا که توجه به معیارهای فردی، خانوادگی و فرهنگی دو طرف در این سبک ازدواج ویژگی‌های مرتبط با رضایت زناشویی را در پی دارد . برای داشتن ازدواج سعادت‌مند بهتر است روز ازدواج و انتخاب همسر بر اساس ملاک های فردی و خانوادگی صورت گیرد و فرد و خانواده، هر دو در این انتخاب سهمیم باشند بهتر است جوانان قبل از رسیدن به تصمیم قطعی، رابطه عاطفی عمیق بر قرار نکنند، هر چند وجود علاقه و زمینه ارتباط عاطفی برای انتخاب درست لازم است اما دختر و پسر که در یک رابطه عاطفی عمیق درگیر شوند، قدرت تصمیم گیری منطقی را از دست خواهند داد .

قرآن مجید، وظیفه ازدواج دختران و پسران را بر عهده همه افراد جامعه اسلامی، به ویژه نزدیکان آنها قرار داده است و می

فرماید: «وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنَّ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُعْطِيهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ؛ مردان و

زنان بی همسری در بین شما هستند را همسر دهید، همچنین غلامان و کنیزان صالح و درست کارتان را اگر فقیر و تنگدست باشند،

خداوند از فضل خود آنان را بی نیاز می‌سازد. خداوند گشایش دهنده و آگاه است .»^{۲۷} و در نهایت این وظیفه مهم والدین است،

که بهترین ازدواج را برای فرزند خود فراهم کنند چه به روش سنتی چه روش امروزی . پیغمبر اکرم صلی الله علیه وآله فرمود: «فرزند سه

حق بر پدر دارد :اول انتخاب نام نیکو، دوم کتابت، نوشتن و سواد آموزی، سوم ازدواج، زمانی که فرزند بالغ شد .»^{۲۸}

فرید فدایی روانشناس در گفت‌وگو با خبرنگار اجتماعی باشگاه خبرنگاران^{۲۶}

نور، ۳۲،^{۲۷}

بحارالانوار، ج ۶، ص ۲۴، محجه البیضاء، ج ۲، ص ۶۶^{۲۸}

نتیجه گیری

خانواده‌ها وظیفه دارند که فرزندان خود را از هر لحاظی برای رسیدن به ازدواجی موفق آماده کنند. ازدواج‌ها باید با اطلاع خانواده‌ها انجام پذیرد و در طول این مسیر، خانواده نباید فرزندان را محدود ساخته و نظرات خود را بر آن‌ها تحمیل کنند. اما باید در طول تمام این مسیر، درکنار فرزند باشند و این اطمینان را نیز به فرزند بدهند که تصمیم نهایی را خودش می‌گیرد. در پایان به والدین عزیز توصیه می‌کنیم که با مطالعه مطالب کتاب‌ها و مقالات موجود در این حوزه، دانش خود را افزایش داده و دانش کسب شده را در طول ازدواج فرزندان و در عمل اجرا کنند. همچنین به جوانان عزیز نیز توصیه می‌شود، قبل از ازدواج حتماً از نظرات والدین و مشاوران استفاده کنند تا ان‌شالله به ازدواجی موفق و پایدار دست‌یابند.

فهرست منابع

*قرآن

- ۱- ابن اثیر، مبارک بن محمد، النهایه، ج ۲، ناشر دار ابن الجوزی، ۱۴۲۱ق، ص ۳۱۷.
- ۲- ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب، ج ۲، بیروت، ۱۴۰۵ق، ص ۲۹۱
- ۳- افتخار، حسن و همکاران، فصلنامه اجتماعی
- ۴- المصطفوی، حسن، التحقيق فی کلمات القرآن کریم، ج ۱۲، مرکز نشر آثار العلامة مصطفوی، تهران، ۱۳۸۸، ص ۲۳۴.
- ۵- پسندیده، عباس، رضایت زناشویی، ناشر موسسه فرهنگی دارالحدیث، قم ۱۳۹۱.
- ۶- جوهری، اسماعیل بن حماد، الصحاح، ج ۱، انتشارات دار العلم، بیروت، ۱۴۱۰ق، ص ۳۲۰.
- ۷- حاج اسماعیل، امیرحسین و مخبریان، محمد، مقاله با موضوع بررسی نقش خانواده در ازدواج فرزندان
- ۸- حق دوست اسکونی، فاطمه و همکاران، بررسی مشخصات زوجین و ارتباط آن با نوع و شدت همسر آزاری در زنان مراجعه کننده به دادگاه ها
- ۹- چلبی، مسعود و رسولی زاده اقدم، صمد، آثار نظم و تضاد خانواده بر خشونت علیه کودکان
- ۱۰- خاقانی فرد، میترا، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مطالعات زنان
- ۱۱- دهگان پور، محمد، تعیین فراوانی علل و عوامل خطر در افراد اقدام کننده به خودکشی
- ۱۲- رجب زاده، غلامرضا، مشاوره مذهبی در قالب مباحث خانواده؛ ازدواج و جوانان و نوجوانان
- ۱۳- طوسی، محمد بن حسن، تهذیب الحکام، ج ۲ و ۷، بیروت، انتشارات دار التعارف، ۱۴۱۰ق، ص ۴۷۲.
- ۱۴- کلینی، محمد بن یعقوب، مترجم جواد مصطفوی، کافی، ج ۶، ناشر کتابفروشی علمیه اسلامی، تهران ۱۳۶۹.
- خبرنگار اجتماعی باشگاه خبرنگاران ۱۵- فدایی، فرید روانشناس در گفت و گو با
- ۱۶- فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، محجه البیغاء، ج ۲، ناشر جماعه المدرسین بقم، موسسه النشر الاسلامی، قم ۱۴۱۷ ق.
- ۱۷- مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، مترجم ابوالحسن موسوی همدانی بحار الانوار، ج ۶ و ۱۰۴، ناشر کتابخانه مسجد حضرت ولی عصر (عج)، تهران ۱۳۶۳
- ۱۸- محمدی، زهرا، بررسی آسیب های اجتماعی زنان در دهه ۱۳۷۰-۱۳۸۰
- ۱۹- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۱۶، چاپ بیست و نهم، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۷، صص ۴۱۳-۴۱۲.
- ۲۰- مکارم شیرازی، ناصر، مشکلات جنسی جوانان، بی جا، بی تا، صص ۲۵-۲۴.
- ۲۱- منظمی تبار، جواد، آسیب شناسی فرهنگی و اجتماعی نظام خانواده تهران
- رفاه اجتماعی ۱۲۳
- ۲۲- همتی، رضا، عوامل موثر بر خشونت مردان علیه زنان فصلنامه